

„Élményt adni a muzsikusoknak is, minden próbán”

Újdonságok, vendégkarmesterek az Óbudai Danubia Zenekar jubileumi szezonjában

„Nem a fiatalságunk múlt el, a tudásunk lett több!” – hirdeti az Óbudai Danubia Zenekar megújult honlapjának mottója. A jubileumi, tizenötödik szezonjára készülő együttesnél akadnak egyéb újdonságok is, hiszen a következő évadban számos vendégdirigens dolgozik majd a társulattal, s a programban különleges darabok is szerepelnek. A zenekar eddigi esztendeiről, a kritikai fanyalgások okairól, az időnként szükségszerű váltásokról, valamint saját dirigensi karrierjének alakulásáról az együttes alapítója és művészeti vezetője, Héja Domonkos beszélt.

■ Már harmadik esztendeje köti szerződés a chemnitzzi Stadttheaterhez. Beváltotta azokat a reményeit a színbáz, amelyek miatt 2005-ben elvállalta az első karmesteri megbízatást?

– Igen, hiszen valóban nagy zenészházai rutinra tettem szert, s olyan előadások várnak rám a következő szezonban is, mint a Carmen, a Denevér, az Aida vagy a Traviata, emellett pedig bemutatunk egy új Eötvös-operát is. S ami szintén nagyon fontos: sikerült egészséges arányt találnom a chemnitzzi feladatok és az Óbudai Danubia Zenekar között. Az együttesen kívül viszont másra nem nagyon jut itthon időm, hiszen a német színház nagyon sok elfoglaltságot ad, így a hazai zenei vérkeringésből kicsit kiestem az utób-

bi időben... Hamar Zsolt mesélte, és most már magam is megtapasztaltam, hogyha az ember egy külföldi teátrumban dolgozik, akkor kénytelen minden más magyarországi tevékenységét csökkenteni. Ha mégis van időm hazatérni, akkor pedig csak a saját együttesemmel foglalkozom. S bár azt tartanánk a legszerencsésebbnek kollégáimmal, ha az Óbudai Danubia Zenekar szezonjában legalább a koncertek felét vezényelném, most megfordult ez az arány. Először úgy volt, hogy a nyolc hangversenyből mindössze kettőt dirigálok... Ebben egyébként nemcsak az időhiány, hanem az is közrejátszik, hogy nagyon sok vendégkarmester mondott igent a meghívásunkra. Végül aztán mégis három koncerten lépek pódiumra, a nyitó- és a záróestet, valamint az ajándék-koncertet is én vezényelem. S azért is jó, hogy így alakult, mert a közönség is hiányolt. Természetesen a bérleten kívül azért többször is dolgozom a szezonban az együttesel.

■ Különös súlya van a közös munkának a következő évadban, hiszen az Ön által alapított együttes már a tizenötödik születésnapját ünnepeheti...

– Érdekes dolog ez. Nem biztos, hogy jó, ha valaki tizenöt éven keresztül vezeti a zenekart, hiszen sokszor azt mondják, öt-hat esztendőnél tovább nem szabad maradni egy társulatnál. A Danubiánál talán azért más a helyzet, mert amikor az együttes alakult, akkor még mindannyian tanulók voltunk, készültünk a pályára. S döbbenetes, hogy már eltelt másfél évtized, az első közös koncerteken még nem gondoltam, hogy ilyen történelmet mondhatunk majd magun-

kénak... S nem is adnám semmiért az együttest, de azt fontosnak tartom, hogy számos más karmester, nagy nevek és jó dirigensek is vezényeljék a zenekart. Nagyon örülök például, hogy a 2008/2009-es szezonban eljön hozzánk Kobayashi Ken-Ichiro, aki hosszú ideig volt meghatározó karmestere a magyar zenei életnek. Nagy művésznek tartom, sok próbáját ültem végig, s roppant hasznos, hogy dolgozik az együttesel. A vendégdirigenseink között lesz a nálam is fiatalabb Marco Comin, az ő nevét rajtam kívül itthon senki sem hallhatta még. Chemnitzből ismerem, s amikor próbavezénylésre érkezett, már akkor is kiváló produkciót nyújtott. Elképesztően tehetséges művész, emellett úgy vélem, nagyon lényeges, hogy megjelenjen nálunk ez a karmesteri generáció is. De dolgozik majd velünk Gál Tamás, aki egyszer beugrással vezényelte az együttest, s a közös munkát mindenki nagyon jónak találta.

■ Kiváló koncertmesterekkel is jócskán rendelkeznek...

– Bujtor Balázs mellett két meghívott koncertmesterünk is van, Winkler Orsolya és Kuklis Gergely. Megpróbálok ezért úgy dolgozni, olyan darabokat műsorra tűzni, amelyek élményt adnak a muzsikusoknak is, minden próbán. Németországból hazatérni számomra szintén áldozatokkal jár, ezért igyekszem olyan produkciókat életre hívni, amelyek izgalmas kihívást jelentenek, és örömet okoznak mindannyiunknak.

■ Mennyire sikerült az eltelt másfél évtized alatt egyéni arculatot adni a zenekarnak?

– Erről talán a többi karmestert kellene megkérdezni, akik az együttesel dolgozni szoktak... Szívesen jönnek hozzánk dirigálni, s mindig dicsőően nyilatkoznak a társulatról, ez talán jelzésértékű. Emellett azt gondolom, egy zenekarnak akkor van létjogosultsága, ha van közönsége, bár csupán a publikum még nem tartja el az együttest... sajnos. Azért bízom abban, hogy olyan struktúraváltás történik majd a zeneéletben, hogy ezek a számok is valóban számítani fognak. De azt is el kell mondjam, az utóbbi öt-hat év kritikái szerint ennek az együttesnek nem nagyon voltak jó produkciói... Magyarországon ha egy együttes bekerül egy fiókba, akkor abban benne is marad.

■ *Több lemezük is megjelent, ezekről azonban pozitív visszhangok születtek.*

– Ezek a kivételek közé tartoznak... A bírálatokban egyébként az is benne van, hogy a mi együttesünk is elvisz pénzt és közönséget másoktól, s a kétmillió városban tényleg nem könnyű elartani tíz zenekart. Nyilvánvalóan sokan nem örültek, s nem örülnek ma sem a Danubia Zenekar létezésének, hiszen megpróbálunk a magyar zenei életből kihátrálni magunknak egy részt, mert úgy vélem, erre szakmailag jogosultak vagyunk. S bár a jövő szezonban lesz először bérletünk a Művészetek Palotájában, de egyébként is sokat játszunk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben, s van, akit ez is zavar. Pedig én nagyon egészségesnek tartom, hogy a klasszikus koncertek mellett rendhagyó produkciókban is részt vegyünk, s kitekintsünk a komolyzenei közegekből. Játsszunk például balettelőadásban, muzsikáltunk flamenco gitárossal, akitől a ritmusról személy szerint én magam is rengeteget tanultam. Mi egyébként nem nagyon törődünk azzal, hogy melyik együttes honnan szerez magának támogatást, hány koncertet ad, mert úgy véljük, foglalkozzon mindenki a saját dolgával...

■ *Egy együttes életében az izgalmas, újszerű produkciók mellett is szükség van a szakmai megújulásra...*

– Folyamatosan próbáltunk kiépíteni egy olyan fegyverre épülő rendszert, ami még inkább erősíti a zenekart. A próbákon ugyanis ritkán sikerül teljes létszámmal összegyűlni... S mivel ennél az együttesnél soha nem volt próbajáték, azért ennek a hiányát is időnként már érezzük. Az szintén nehezíti a helyzetet, hogy csupán az Óbudai Danubia Zenekarnál folytatott munkájukból nem tudnak megélni a muzsikusok, nincs státuszuk, fix fizetésük. Ígyeksünk ezért

olyan struktúrát kiépíteni, ami a zenészeknek is jó, és szakmailag is megfelelő. Az elején az együttes baráti kapcsolatokból, közös muzsikálásból született, a körülmények, a problémák azonban változtak, a zenekar is fejlődött, s az ember ma már nem azt tartja jónak, amit 15 évvel ezelőtt. Egykori zenekari zenészként egyébként magam is képes vagyok rá, hogy a zenészek szemszögéből vizsgáljam ezt a helyzetet. S persze, ahogy más együtteseknél, nálunk is nagyon fontos a műhelymunka erősítése, erre jó például a Danubia + sorozatunk az Óbudai Társaskörben, amelyet jövőre is folytatunk. Nem tudom, milyen állapotban vannak a magyar zenekarok, hiszen ritkán jövök haza, de a kritikusoktól függetlenül úgy vélem, az együttesünk ma már sokkal egységesebben szól, mint korábban, kiváló a muzsikusok hozzáállása, s számos mű egyes esetekben sokkal izgalmasabban szólal meg a mi együttesünk előadásában, mint másoknál. Dirigensként emellett azt érzem, hogy az általában jónak ítélt szintet sokkal gyorsabban el lehet érni ennél a zenekarnál, mint máshol. Persze ebben az is segít, hogy 15 éve együtt vagyunk, jól ismerjük egymást, s hasonlóak a zenei elképzeléseink.

■ *Három esztendeje dolgozik a német zenekarral. Azt az együttest milyennek találja?*

– Tud nagyon jó és nagyon rossz lenni. Ez szinte kizárólag azon múlik, hogy milyen dirigens vezényli. A chemnitzi egyébként „A” kategóriás együttes, s jellemző rá a német tradíció, ott a hagyományokat, a játékmódot a muzsikusok valóban átadják egymásnak. A flexibilitás azonban fájón hiányzik. S náluk arról sem lehet szó, hogy nagy eltérés legyen két hangverseny között, ha egyszer az adott módon játszanak valamit, akkor a második koncerten sem hajlandóak ettől eltérni.

■ *Akadat néhány rosszalló megjegyzés az együttesben, amikor elvállalta a németországi felkérést. A muzsikusok mostanra már megbarátkoztak azzal a helyzettel, hogy ingáznak Chemnitz és Budapest között?*

– Két évvel ezelőtt mindenki azt hitte, hogy elmegyek, hogy befejezem a Danubia Zenekar vezetését. Az eltelt idő talán bizonyította számukra, hogy ez nem így van, s azt is láthatják, más hazai együttesnél nem, vagy csak nagyon ritkán vállalok munkát. (Az Operaházban jövőre, a tervek szerint megkapom a Carment...) De a Danubiánál ezzel a kétlakissággal is minden jól működik, kicsit olyan ez, mint a jó házasság, amelyet a tá-

vollét csak tartósabbá tesz. Mielőtt elfogadtam volna a chemnitzi meghívást, előtte már azt éreztem, hogy állóvízben mozgok. Kezdet felörölni mindez, s azt éreztem, nem lehet ennyi időt egy helyen eltölteni. Ha nem vagyok állandóan az együttesel, akkor talán nem lehet annyira megenni engem sem, és mivel én is állandóan új és új impulzusokkal térek haza, talán a kapcsolatunk még gyümölcsözőbb...

■ *A jubileumi szezonban milyen különlegességekkel várják az érdeklődőket?*

– Előadjuk Dohnányi I. szimfóniáját, amit nagyon várok, a darabból a Lipcsei Rádiózenekarral készítettünk felvételt. Izgalmasnak ígérkezik Prokofjev V. szimfóniája is. De szintén érdekes kezdeményezésünk, s a közönség is szereti, a tematikus hangversenyek sorozata. A következő szezonban szecessziós estet rendezünk, de lesz operagála, és a Muzsikás együttesel is bemutatunk egy rendhagyó estét, amelynek a címe: Mozart és az erdélyi nemesi falvak zenéje.

■ *Azt mondta, amikor elszerződött, hogy úgy véli, külföldről jobban lehet karriert építeni. Ez az elképzelése beigazolódt?*

– Azok közé a karmesterek közé tartozom, akiknek ha olyan állásuk van, amelyet szeretnek, s meg tudnak élni belőle, akkor nem keresik kétségbeesetten az érvényesülés más útjait. Ez történt most velem Chemnitzben, bár szeretnék több német színházban is muzsikálni, és idővel Chemnitzből továbblépni hiszen sokat lehet még tanulni. S tegyük hozzá, a karrierépítés nem mindig múlik feltétlenül csak magán az adott művészen, ebben az ügynökségeknek és a szerencsének is fontos szerepük van. Azért az eltelt időszakban dirigáltam Kínában, Tajvanon, Antwerpenben, Olaszországban is. Ha itthon megkérdezik, hol dolgozom, legtöbbszörüknek még arról sincs fogalma, merre van Chemnitz. Németországban azonban erre a szóra már felvonják a szemöldöküket, hiszen ez egy nagyon lényeges teátrum, színházi Oscar-díjat is kapott, s az ott folyó munkára odafigyelnek. A nehézipari városból ugyanis kulturális sikereiről ismert település lett...

■ *Huszonöt év múlva, a negyven éves Danubia együttesnél miről beszélne szívesen?*

– Arról, hogy ki kapott életműdíjat az egykori tagjaink közül, kinek volt a nyugdíjas búcsúztatása, hiszen mindez azt jelentené, élünk, fennmaradtunk, s olyan státuszaink vannak, amelyeken végigjártuk pályájukat a zenészeink... R. Zs.